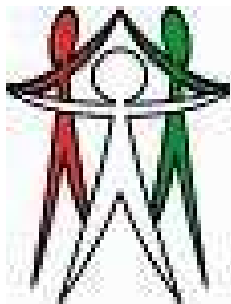

A textil- és ruházati iparra kiható közép- és hosszú távú stratégiák az Európai Unióban

A Könnyűipari Ágazati Párbeszéd Bizottság az év első negyedévében a szociális partnerek bizottságainak és munkabizottságainak több nemzetközi ülésén is részt vett. Ezeken a megbeszéléseken, amelyeken a magyar textil- és ruházati ipart *Keleti Tamás* és *Tomor János*, a textiltisztító ipart *Király Valéria* és dr. *Deme Tibor* képviselte, a textil-

ruha- és tisztítóipar számos fontos kérdését tárgyaltak meg.

A textil- és ruházati iparra kiható középtávú és hosszú távú stratégiák az Európai Unióban

A kreatív és innovatív textil- és ruhaipart alapvetően a kis- és középvállalatok működése jellemzi, ezáltal a piaci globalizáció nagy hatással rájuk. A piacon maradáshoz a mindennapi életben számos felhasználási területen fontos rugalmas alapanyagok és termékek kifejlesztése és azok piacra vezetése elengedhetetlen. Ehhez ki kell használni az EU stratégiák és kezdeményezések integrációjának lehetőségét az áttekinthető és hosszú távú célok véghezvitelére.

Amióta a Magas Szintű Csoport (HLG) bevezette a textilruházatra vonatkoztatott gyakorlatát (2004-2006), az ipar már bebizonyította, hogy képes az ipar víziójába és stratégiába integrálni mindazokat a stratégiákat, amelyek nagy valószínűséggel alapját fogják képezni az Európai Unió 2020-ig szóló stratégiájának. Habár esetleg az eredmények nem annyira látványosak, mint más technológia alapú iparágakban, az EU textil- és ruházati ipara számos esetben megmutatta kimeríthetetlen-ségét, rugalmasságát és megoldó képességeit egyes stratégiai területeken. Politikáját egy tudás alapú és a fenntartható növekedésre orientált globális gazdaság irányában alakította ki, amelynek alapvető ismérvei a következők:

- innováció és kreativitás,
- kutatás és technológiai fejlesztés,
- oktatás és képzés megtartása,
- fenntartható üzleti folyamatok bevezetése,
- ellátási láncolat kooperáció,
- előrehaladott ICT befogadása,
- proaktív piacra jutás harmadik országban, annak érdekében, hogy az EU textil- és ruházati iparának „csővezetékében” minél többet megőrizzen az EU határain belül.

Mindezekon kívül az EU textil- és ruházati ipara immár 30 éve állandó és folyamatos szerkezetátalakításon megy keresztül és jelenleg azon munkálkodik, hogy milyen módon tudná önmagát 2020-ra úgy átalakítani, hogy meg tudjon felelni a kihívásoknak, amelyeket előreláthatóan a nemzetközi verseny, a felmerülő fogyasztói és piaci trendek rónak ki rá.

Eppen ezért az EU textil- és ruházati szociális partnerek üdvözik és támogatják az EU Bizottság javasolt EU2020 stratégiát annak érdekében, hogy többek

között fenntartsák a tudást és a szakképzettséget az ipar keretein belül, mint az európai textil- és ruházati ipar versenyképességi eszközeinek jövőbeni alapját. Mindezek ellenére a szociális partnerek úgy gondolják, hogy vannak még olyan pontok, melyeket sokkal körvonalazottabban kell egyeztetniük, ha az ipar teljes körű szereplőként kíván a stratégia sikeres bevezetésében részt venni.

A sarkalatos pontok a következők:

- Értékkeremtő képesség a tudás növekedésére alapozva (gyors, rugalmas és KKV-barát támogatási folyamatok, Európai Technológiai Platform az FP7 időszak keretében, a kutatás és fejlesztés, valamint az innováció és a közbeszerzés közötti világosabb kapcsolat, az innováció érdekében hitelhez való hozzáférés, a szellemi termékek tulajdonjoga, kevesebb terhő, hatékonyabb és jobb IPR védelmi rendszerek).

- Emberi és társadalmi tényezők (rugalmasság, a munkahely biztonsága, szakképzett munkaerő, az állami segítség szigorú kontrollja).

- Versenyképes, összekapcsolt és „zöldebb” gazdaság létrehozása, megteremtése (az iparpolitika „frissebb” megközelíthetősége, integrált „beruházási életkörülforgás”, sokkal aktívabb promóciós politikák, hatékony és környezetvédelmi szempontból kedvező elektromos ellátás, szerepvállalás a környezetvédelmi politika határozataiba, jogi szabályozás egyszerűbbé tétele).

- „Hagyjuk hogy megtörténjen I”: a krízisből való sikeres kivonulás elkezdése (hozzáférési lehetőség a hitelekhez – ennek sürgető prioritása van).

- „Hagyjuk hogy megtörténjen II”: a meglévő eszközök hasznosítása, de új megközelítésben – az egységes piac teljes körű felfedezése, az EU2020 globális kontextusban történő felállítása, a növekedés támogatása a stabilitási és növekedési egyezményen keresztül, politikai prioritások felvázolása, tiszta és átlátható kormányzás létrehozása, hogy az új stratégia hatékony lehessen).

Szellemi termékek tulajdonjoga

Az EU-ban megalkották és kiadták négy ágazatra vonatkozó kézikönyvet, mely a szellemi termékek tulajdonjogáról szól. A négy ágazat a következő: textil-ruházat, bőr-, cipő-, valamint bútorigar. A kézikönyvet „utazó” kerekasztal-megbeszélések, szemináriumok keretében szeretnék minél szélesebb körben ismertté tenni, annak érdekében, hogy az adott ágazatokban működők (legfőképpen a KKV-k) hasznosítani tudják mindennapi tevékenységük során, mint egy fontos eszközt szellemi tulajdonaik védelme érdekében. Az előzetes terv szerint 2010 májusában Budapesten tervezik az egyik állomást.

Magá a kézikönyv a következő főbb témaköröket illetve kérdésköröket részletezi:

- Mit jelent a kereskedelmi titok, mit jelent a tisztességtelen versennyel szembeni védelem?
- Márkavédelem és ezzel összefüggő jogok.
- Melyek azok az eszközök, amelyek megkülönböztetik az adott vállalatot a többitől?

- Mely eszközöket szükséges védeni: kereskedelmi márkákat, dizájnokokat, modelleket, márkanéveket, csomagolást, ipari és üzleti gyakorlatokat?

- Megéri-e regisztrálni mindezeket?

- Hogyan lehet védekezni attól, hogy az adott védett terméket kiállításokon lemásolják, vagy akár egy saját üzleti partner tegye ezt meg?

- Amennyiben a másolás már megtörtént, milyen lépéseket lehet és kell tenni bizonyos országokban?

- Mennyit kell fizetni a védelemért?

- Mennyit kell fizetni a szükséges lépések megtételéért?

- Hogyan lehet pénzt keresni a tudás védelme által?

Mindezekre a kérdésekre választ ad a kézikönyv. Részletesen taglalja, hogy egy adott szellemi termék tulajdonjogával hogyan lehet értéket teremteni. Fontos azonban meggyőződni arról, hogy egy saját „találmány” valóban új-e. Miért tanácsos az első lépések között először kutatást végezni? Milyen védelmet kell megteremteni és azt milyen vállalati eszközre kell megtenni? A jog milyen tulajdonjogokra terjed ki?

A pénzügyi válság hatása

A pénzügyi krízis hatásáról az EURATEX-CEC-ETUF közös nyilatkozata a következőket tartalmazza:

Mivel a krízisből a vállalatoknak maguknak kell kilábalniuk, ezért fontos annak szem előtt tartása, hogy ne az EU keretében működő főigazgatóság döntsön ebben a kérdésben, de útmutatást természetesen adhat. Alapvető kérdés, hogy jelen helyzetben a bankok hogyan állnak hitelezési készségükkel. Jelenleg azon vállalatok vehetnek fel hitelt, amelyek megfelelő likviditással rendelkeznek és az alaptőkéjük is megvan ehhez. Az elmúlt 3 hónapban sajnos többen mentek csődbe, mint az elmúlt 3 évben összesen.

Az EU csak egyes kutatásokat támogat, de nem mindent. A kutatásoknak és fejlesztéseknek (K+F) döntő hányadát a vállalatoknak kell finanszírozniuk. Az Euratex nyílt napot tervez, amelynek keretén belül megvitatják, hogy hogyan lehet felgyorsítani a kutatás-fejlesztési tevékenységet.

Oktatás, képzés

Tájékoztató hangzott el a Textil- és Ruházati Ipari Foglalkoztatási és Képzési Megfigyelő Központjainak (ETUF:TCL) hálózati rendszerben történő működtetéséről, ennek lehetőségéről. Jelenleg 22 országban van ágazati tanács, de az ipar teljesen nincs lefedve. A jövőben tervezik az új tapasztalatok cseréjét. Ennek első fórumát 2010. április 26-27. között szervezték meg Brüsszelben, ahol e tárgykörben az Euratex és az ETUF:TCL által a Deloitte & Touche részére adott megbízás végrehajtásának értékelésére kerül sor. Ez arról szól, hogy hogyan lehet megfigyelő központokat szervezni, működtetni és hálózatba csatlakoztatni. Ilyen lehetőségek:

- a nemzeti tapasztalatok összegyűjtése,

- szintézisek keresése,

- találkozók szervezése (évente kétszer, évente egyszer konferencia az oktatásról és képzésről).

A REACH előírások alkalmazása

A vegyi anyagok forgalmazásáról, felhasználásáról szóló REACH előírások alkalmazása segít megóvni a

környezetet és csökkenti a kémiai okra visszavezethető dolgozói halálozást (jelenleg évi 74 000 ember hal meg emiatt az EU-ban!). A REACH rendelkezései azonban nem helyettesítik a meglévő érvényes korábbi szabályokat. Fontos cél, hogy a nagyon veszélyes vegyi anyagokat más anyagokkal helyettesítsék.

A REACH alapelvei:

- csökkenteni kell a környezetre és a dolgozókra ható kémiai kockázat lehetőségét olyan módon, hogy szabályozza a vegyi anyagok 1 tonnán felüli gyártását, forgalmazását, importját és használatát;

- folyamatosan figyelni kell a veszélyeket, ennek érdekében a REACH előírja a címkézésről a vegyszereket kísérő adatlapokig azok formáját és a tartalmát.

Az EU ügynökséget hozott létre az anyagok bejelentésére, regisztrálására és megköveteli a kockázatelemzéseket, éves biztonsági jelentéseket. A beszerzett adatokat közzéteszi illetve megosztja az érintettek és más érdeklődők között, továbbá elvégzett az adatok értékelését

Speciális szabályokat hoztak a nagyon veszélyes anyagokra (XIV. függelék), amelyek toxikus, karcinogén, mutagén stb. hatásúak. Ilyen anyagok használatához a felhasználónak is engedélyeket kell beszereznie. Ugyanakkor vannak bizonyos tiltások is a rendszerben, amelyek az egyes anyagok alkalmazását tiltják.

A REACH szabályozás elkészült, most a felhasználói információáramlás szervezése folyik oda-vissza.

Az értekezlet során hangsúlyozták a REACH előírások betartásának szükségességét a textil- és ruhaipari termékek előállításakor. Fontos, hogy ne csak egy költséges további előírást lássunk a REACH-ben, hanem vizsgáljuk annak a hasznát is, hogy milyen megtakarításokat hoz (csökkenő megbetegedések stb.)

A felhasználók elsősorban az adott tagországban létrehozott tájékoztató szolgálatoknál és az EU honlapján (echa.europa.eu) kaphatnak bővebb információt, segítséget.

Ha valahol a szabályozás nem, vagy nem jól működik, ezt jelezni kell. Fontos, hogy a nemzeti hatóságok jól legyenek informálva.

A REACH előírásokkal kapcsolatos tapasztalatok feldolgozására egy projektet dolgoztak ki, amely 3 fázisból áll:

- Az első fázisban egy kérdőívet állítanak össze.

- A második fázisban történik meg a kérdőívek kitöltése és értékelése, amivel együtt egy „eszköztár” is készítenek. Ennek segítségével lehet majd a REACH előírásainak alkalmazását elősegíteni a szóban forgó iparágakban.

A második fázisban megvitatják a kérdőívek első tapasztalatait és véleményezik az eszköztár használhatóságát. Ezután kezdődik meg az oktatás mind a munkaadói, mind a munkavállalói oldal részére, a REACH irányelvek gyakorlati alkalmazására.

- A harmadik fázisban bemutatják a végleges tanulmányt és ellenőrzik a kidolgozott végleges eszköztár használhatóságát.

A kérdőív több szakaszban próbálja kideríteni, hogy a kitöltő milyen mélységben ismeri a REACH célkitűzéseit és magát az irányelvet. Megpróbálja kideríteni, hogy a kitöltő végez-e valamilyen REACH-hez kapcsolódó tevékenységet, tisztában van-e a fogalmakkal, készít-e valamilyen adminisztrációt a kémiai anyagokról. Találkozott-e biztonságtechnikai adattal, készített-e kockázatelemzést. Milyen módszerek alkalmazá-

sával próbálja elkerülni a dolgozók konfliktusát a kémiai anyagokkal (ha felhasználó vagy gyártó, mindenképpen a dolgozói védelmét látja el).

A kérdőívek első példányaival konzultatív kitöltési kísérletet végeztek, amelynek eredménye vegyes volt. A partnerek többsége csak nagyon általános szinten ismerte a REACH célkitűzéseit, nem volt tisztában a teendőkkel és zömmel azt sem tudták, hogy milyen követelményeket kell támasztani a kémiai anyagok beszállítóinak ahhoz, hogy megfeleljenek a REACH érvényes szabályozásának.

A továbbiakban el kell dönteni, hogy megfelelő módszer-e a kérdőíves felmérés? Milyen struktúrában készüljön a kérdőív, minden érintettnek egységes, legyen-e, vagy más kérdőívet kapjon a vizsgált vállalkozás és más kérdőív készüljön-e a közvetlenül, vagy a szakszervezeteken keresztül megkérdezett dolgozói rétegekkel? Hány országot öleljen fel a tanulmány, milyen számban legyenek kiadva a kérdőívek?

Az erről szóló vita során minden küldöttnek módja volt elmondani véleményét, amely igen sokféle volt. Volt aki internetes kitöltést javasolt, volt aki egy oldalra korlátozta kérdések számát. Elhangzott olyan vélemény, hogy csak 4-5 nyelven készüljenek a kérdések stb.

A vita végén kialakult közös álláspont szerint két kérdőív fog készülni, egy a dolgozóknak és dolgozói képviselőknek, egy másik pedig a munkaadóknak, cégeknek.

2010. március 15-ig várták azon országok jelentkezését, amelyek vállalják a kérdőív kitöltését a partnerekkel és vállalják a korlátozott konzultációs szerepet a kitöltésre vállalkozó emberekkel, szakszervezetekkel és egyes általa kiválasztott, vállalkozó cégekkel.

Ezt követően, 2010. június 21-25. között elkészül a végleges kérdőív és elkezdődnek a kitöltések. Ebben az időpontban lesz a második egyeztető megbeszélés, amelyen napirendre kerülnek az elvégzett kitöltések tapasztalatai, az esetleges módosítások. Elkészül a bevezetőben említett eszköztár a REACH témakör alkalmazásának segítésére – első variációban. Ezt is közösen vizsgálják és értékelik.

2010. október végéig elkészül a végleges kiértékelés, a végleges eszköztár. Ekkor egy záró tanácskozáson összegzik a projekt célkitűzéseit, eredményeit, az érintett tagországok véleményei.

A nyitó programon részt vevő országok: Ausztria, Belgium, Csehország, Egyesült Királyság, Franciaország, Magyarország, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország.

Ennek a témának az elvégzéséhez az EU biztosította az anyagi támogatást, amely a szakértői munka finanszírozását és a közös tanácskozások költségeinek fedezését tartalmazza.

LK